

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani
Oddelek: Civilni oddelek
ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2000:I.CP.774.99
Evidenčna številka: VSL47032
Datum odločbe: 05.07.2000
Področje: obligacijsko pravo
Institut: *menica* - terjatev
Zveza: ZM člen 15, 15/1, 16, 16/1, 15, 15/1, 16, 16/1.

Jedro

Od načina prenosa menične terjatve (indosament ali cesija) je odvisno, ali ima menični dolžnik proti novemu upniku vse ugovore, ki izhajajo iz osebnega razmerja dolžnika proti prejšnjemu upniku.

Izrek

Pritožbi se ugodi, izpodbijana sodba sodišča prve stopnje se razveljavi in zadeva vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Obrazložitev

Z izpodbijano sodbo je sodišče prve stopnje odločilo, da sklep o izvršbi Okrajnega sodišča na Vrhniki, opr. št. I 98/00931, z dne 13.7.1998, ostane še naprej v veljavi v prvi in tretji točki izreka ter da je tožena stranka tožeči stranki dolžna povrniti 180.616,00 SIT nadaljnjih pravnih stroškov z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva izdaje sodbe dalje do plačila, v 15. dneh, pod izvršbo.

Zoper to sodbo je vložila pritožbo tožena stranka iz vseh pritožbenih razlogov, ki jih predvideva Zakon o

pravdnem postopku (ZPP/77) v 1. odstavku 353. člena. V pritožbi navaja, da je sodišče dne 25.2.1999 opravilo narok v odsotnosti tožene stranke. Čeprav je tožena stranka poslala sodišču telegram, da se zaradi nujne službene odsotnosti obravnave ne bo udeležila, sodišče njenega opravičila ni upoštevalo, češ da stranka z ničemer ni izkazala, da bo na dan obravnave res nujno službeno zadržana. Toženec je bil resnično zadržan. Da je bil res v časovni stiski, potrjuje že samo dejstvo, da je poslal telegram. Zato preložitve obravnave ni preverjal, saj je bil v stiski s časom, prav tako pa se je zanašal na to, da je sodišče resno vzelo njegovo sporočilo in da s preložitvijo ne bo težav. Sodišče je s tem zagrešilo procesno napako. Moralo bi vzeti v poštev toženčevo opravičilo in preložiti obravnavo, ne pa da jo je opravilo v njegovi odsotnosti in razsodilo zgolj na podlagi navedb tožeče stranke. Tožena stranka bi v primeru, da bi imela možnost navesti nasprotne dokaze, izpodbijala obresti, določene v posojilnih pogodbah (obrestna mera je bila določena v višini T+13%), kar že meji na oderuško pogodbo. Očitno je, da je ena od pogodbenih strank v veliko močnejšem položaju in da to dejstvo izkorišča za namen lastnega okoriščanja. Posojilne pogodbe so pogosto izkoriščevalske narave, posojiljemalec v stiski sklence pogodbo in privoli v oderuške obresti, to pa je v nasprotju z načelom vestnosti in poštenja. Predlaga razveljavitev izpodbijane sodbe sodišča prve stopnje.

Pritožba je utemeljena.

Sodišče prve stopnje ni storilo bistvene kršitve določb pravnega postopka, ko je opravilo glavno obravnavo v odsotnosti tožene stranke. Sodišče prve stopnje je pravilno poudarilo, da prva tožena stranka ni z ničemer izkazala, da bo na dan glavne obravnave res nujno službeno zadržana, druga tožena stranka pa svojega izostanka niti ni opravičila. Tožena stranka pa je prav tako imela možnost, da bi v primeru svoje zadržanosti lahko za zastopanje pooblastila odvetnika.

Tožena stranka v pritožbi ugovarja višini obresti. 1. odstavek 399. člena Zakona o obligacijskih razmerjih (ZOR) določa, da pogodbeni obrestni mera med posamezniki ne sme presežati obrestne mere, ki se v kraju izpolnitve plačuje za hranilne vloge na vpogled. Ta določba ima kogentno naravo. Tožeča stranka v tej pravdi je sicer pravna oseba, vendar pa iz dejstev, ki jih je ugotovilo sodišče prve stopnje v razlogih sodbe, izhaja, da je prvi toženec posojilni pogodbi sklenil s fizično osebo z imenom R. J.

Tožeča stranka (Gospodarska družba d.o.o.) je vložila predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine, to je menice z dne 31.10.1997. V tej menici pa je kot upnik označena fizična oseba z imenom R. J.

Menica je po samem zakonu vrednostni papir "po nalogu", ki se prenaša na poseben način, to je z indosamentom (pisna izjava imetnika menice na hrbtu menice ali na alonži, s katero prenese menične pravice na neko drugo osebo). Z indosamentom pridobi oseba, na katero je terjatev prenesena, terjatev kot je vpisana v menici, razbremenjeno vseh morebitnih ugovorov, ki bi izhajali iz osebnega razmerja dolžnika nasproti prejšnjemu upniku, razen če ni sedanji imetnik menice ravnal, ko jo je pridobil, zavestno v dolžnikovo škodo (16/1 člen Zakona o menici; Ur.l. FLRJ, št. 104/46 s spremembami in dopolnitvami). V primeru pa, da nekdo pridobi menico s cesijo, sicer postane novi upnik nasproti meničnemu dolžniku, vendar pa ima menični dolžnik proti njemu vse tiste ugovore, kakor bi jih imel proti prvemu upniku. Enako velja, če je nekemu terjatev odstopljena s pogodbo (436. člen ZOR in naslednji).

V obravnavani zadevi je tako relevantno vprašanje, na kakšni podlagi je tožeča stranka postala upnik terjatve oziroma ali je tožeča stranka tudi menični upnik in na kakšen način je menični upnik postala. V primeru namreč, da terjatev na tožečo stranko ni bila prenesena z indosamentom, ima tožena stranka nasproti novemu upniku vse ugovore, kot bi jih imela proti staremu upniku (R. J.). Ker je prva tožena stranka posojilni pogodbi sklenila s fizično osebo, bi tako imela pravico ugovarjati tudi višini obresti oziroma bi moralo

sodišče v tem primeru tudi brez ugovorov s strani tožene stranke paziti na določbo 1. odstavka 399. člena ZOR po uradni dolžnosti, saj gre za pravilnost uporabe materialnega prava.

Sodišče prve stopnje pa v razlogih sodbe ni navedlo, na kakšni materialnopravni podlagi je ugodilo tožbenemu zahtevku. Glede na zgoraj omenjena relevantna vprašanja tudi ni ugotovilo vseh odločilnih dejstev, ki so potrebna za razsojo v tej zadevi. Ni namreč ugotovilo, kot je bilo povedano že zgoraj, na kakšni podlagi je tožeča stranka postala upnik terjatve oziroma ali je tožeča stranka tudi menični upnik in na kakšen način so bile nanjo menične pravice prenešene (z indosamentom ali cesijo). Od ugotovitve teh odločilnih dejstev je namreč odvisno, do kakšne višine je utemeljen zahtevk tožeče stranke glede obresti. Tako je sodišče prve stopnje storilo bistveno kršitev določb pravnega postopka po 13. točki 2. odstavka 354. člena ZPP/77, saj sodba nima razlogov o vseh odločilnih dejstvih. Pritožbeno sodišče je zato pritožbi tožene stranke ugodilo, izpodbijano sodbo na podlagi določbe 1. odstavka 369. člena ZPP/77 razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo sojenje.

V ponovljenem sojenju naj sodišče prve stopnje ugotovi prej navedena odločilna dejstva, šele nato bo namreč moč v zadevi materialnopravno pravilno odločiti.

Datum zadnje spremembe: 23.08.2009